

BISERICA și ȘCOLA.

Fôe bisericescă, școlastică, literară și economică.

• Eșe odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Correspondințele să se adreseze la Redacțiunea dela „BISERICA și ȘCOLA“ Iar banii de prenumerațiune la — „Tipografia diecesană în Arad.“ —
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ „ jum. an 2 „ 50 „		
Pentru România și străinătate pe an 7 „ — „		
„ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Cu 1 Iulie a. c. jurnalul „BISERICA și ȘCOLA“ intră în semestrul al II-le al anului curinte.

Rugăm dar pe on. abonenți a caroră abonamente expiră cu finele lui Iunie, să binevoiescă a-le renoi de timpuriu ca să nu fim siliți a intrerupe. trimiterea jurnalului.

Asemenea rugăm și pe abonenți în restanță cu prețul jurnalului pe semestrul trecut, ca să-și achiteze datoria lor, câtă mai curândă la **Administrațiunea tipografiei diecesane.**

Redacțiunea.

A deca aniversară dela mórtea Archiepp. și Metrop. Andrei Șaguna.

La 16/28 a lunei curinte împlinindu-se dece ani dela mórtea fericitului și neuitatului Archiepp și Metropolit Andrei Baron de Șaguna, consistoriul archidiecesan, (de ce numai consistoriul archidiecesan? Red.) sub conducerea Înalt Pr. S. S. Metropolit Miron, a celebrat parastasul solemn, în comuna Reșinari, la mormântul Marelui prelat al bisericei ortodoxe române din cöce de Carpați. Despre acesta festivitate demnă de memoria marelui Metropolit, „Telegraful Român“ aduce următoarele detaiuri:

Părăstasul în memoria Archieppului și Metropolitului Andrei bar. de Șaguna, a Marelui bărbat bisericesc și politic al românilor din Transilvania și Ungaria, s'a celebrat Joi cu totă solemnitatea. Prin celebrarea acesta românii ortodocși au dovedit că sciū prețul pe bărbații lor mari din toate punctele de vedere.

Escelenția Sa Prea sântitul Archiepp și Metropolit Miron Romanul, a sosit Mercuri sera la Reșinari, întâmpinat și condus de un banderiu de călăreți și primit în comuna de autoritățile locale bisericesci și politice.

Ieri dimineță, numeroșe trăsuri duceau către Reșinari prin Dumbrava Sibiului pe acei ce doreau să asiste la celebrarea parastasului.

La 8 ore elevii școlilor din loc, cu steagurile și stegulețele lor au plecat având corpul învățătorilor în frunte spre a forma spalierul până la biserica cea mare, lângă care este monumentul Marelui arhieru, care de astădată era decorat foarte frumos cu ghirlande frumoșe de flori, era împregiurimea cu verdeta de brați și mestecani verdi.

Numerosa preoțime îmbrăcată în vestminte sacerdotale și cântăreții din institutul Andreian au condus la 8^{1/2} ore pe Escelenția Sa cântând și între sunetul clopotelor dela amendou bisericele dela cartir (casele familiei I. Brote) până la biserica cea mare.

La biserica, afară de spalierul elevilor școlilor din Reșinari mai așteptau: membrii consistoriului, cari nu erau în funcțiune la servițiul parastasului, deputațiunile din afară, reprezentanțele corporațiunilor: Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român, Reuniunea română de cântări, reuniunea sodalilor români din Sibiul cu stegul, elevii institutului Andreian din Sibiul și popor mult, cu toate că era și de lucr.

Între acestia și acestea se vedea și din familia reposatului: dl. Constantin Șaguna, căpitan în armata română, dimpreună cu stimabila sa soție.

În ordine frumoșă au intrat cu toții în biserica și s'au aședat, fie-care la locul prescris în programa publicată în nrul 67 al „Tel. R.“ iar Presanția Sa cu asistența de preoți și diaconi s'a postat înaintea mesei îmbrăcate în negru și care se presenta ca un mormânt, de-a supra cărui era crucea și coliva, pânea și pausul.

Îmbrăcându-se Escel. Sa Preasântitul ar-

chiepiscopu și metropolitu cu vestmintele de liturghie, după sântirea a patru cetitori, a făcutu închinăciunea obicinuită și s'a începutu sânta liturgie.

Înainte de săvârșirea intrării celei mari Escelenția Sa a chirotesitū pe P. Administratorū Ioanū Băloviu din Poiana-Sărată, unū presviterū evlaviosū și vrednicū, întrū protopresviterū.

După acēsta s'a continuatū liturghia până în sfârșitū.

Cântările liturgice le-aū esecutatū, sub conducerea dlui prof. G. Dima, corulū elevilorū din Seminariulū Andreianū.

După liturghie imediatū s'a începutū părăstasulū. Escelenția Sa cu o asistență și mai numerosă de preoți s'a aședatū înaintea mesei cu colivă, de care masă erau atērnate, de-a drēpta o cunună grandioasă din partea consistoriului archidieceșanū și a corpului profesorilorū seminariului Andreianū de partea stângă, alta din partea Asociațiunei; la bazele mesei de ambe părțile erau rădimate două cununī aduse de nepoții reposatului dlū Constantinū Șaguna și Elisabeta Șaguna n. Calendero, una dela București, închisă într'o cutie în forma unei inimī, în partea deasupra, cu sticlă, cunună de liliacū violetū artificialū, foarte frumoasă, fiind lucrată cu multă artă, alta dela Viena, făcută din metalū și reprezentând laurii nemurirei. Mai departe aū fost cununī dela reuniunea de cântări din Sibiiū, dela reuniunea sodalilorū români, elevilorū institutului Andreianū din Sibiiū și altele, pe care nu ni le-amū pututū însemna, dela cine sunt.

În decursulū părăstasului corulū reuniunei române de cântări din Sibiiū a cântatū răspunsurile și două cântări funebrale: „Plângū și mē tânguescū“ și „Ce este viața noastră...“, compoziții nouē de dlū prof. G. Dima, adevērate capete de operă. Arangiamētulū acordurilorū și esecutiunea aū rivalisatū în frumseță și precisiune.

După cântarea a noua, Preacuvioșia Sa P. Archimandritū și Vicariū archieppescū N. Popea, de pe catedra bisericei, a rostitū unū discursū bogatū în momente memorabile din viața marelui defunctū, din cari a pututū pricepe ori și cine importanța fenomenului strălucitū, care s'a arētatū preste unū pătrarū de seculū pe orisontulū vieței nōstre bisericești și politice, spre a lăsa urme neșterse și modelū de conduită pentru poporulū românū întregū. Sperămū că vom deveni în pozițiune de a publica discursulū întregū în altū numărū.

După acēsta, în procesiune aū eșitū juniimea, reprezentanțele, corporațiunile și poporulū și toți funcționarii în oficiulū divinū până la mormētū, unde s'aū dusū coliva, pânea și pau-

sulū. Aci s'aū cântatū troparele de încheere, s'aū cetitū rugăciunea dealegarei și s'aū cetitū sfērșitulū. După „În veci pomenirea lui!“ elevii institutului Andreianū aū întonatū imnulū de dlū Z. Boiū „Românime multū cercată“, compozițiunea dlui D. Cuntanū.

Împărțindu-se poporulū anaforă și colivă, procesiunea se întorce în aceeași ordine în biserică între sunetele clopotelorū.

Cu acēsta cēremonia bisericească s'a terminatū.

După amēdi la 1 oră în edificiulū școlilorū, în două sale s'a întrunitū cam la 125 persoane la masă.

După masă, Escelenția Sa Preasântitulū archieppū și metropolitū a fostū petrecutū până la marginea hotarului Reșinarilorū de același banderiu, care l'a întēmpinatū la sosire. Escelenției Sale urmară apoi și ceilalți participanți neapărținători comunei Reșinarilorū.

Timpulū a fostū de minune!

Așa s'a petrecutū acea și de doliū pentru românimea gr. or. din Transilvania și Ungaria, în modū demnū de unū poporū cu aspirațiuni frumoșe corespundētore unui poporū nisuitoriū cătră tōte beneficiile civilizațiunei.

Credemū că toți căți amū luatū parte, în deosebī însă nepoții marelui reposatū dlū Constantinū Șaguna și stimabila sa consortă, vor lua cu sine mângăierea, unii că ne-amū împlinitū o sacră datorință, alții, vedēndū câtū de mare este stima cătră binefăcētorulū, pe care dēnșii aū și dreptulū celū prea prețiosū alū numi unchiu! — ce moștenire prețiosă și neperitōre le-a lăsatū, dragostea unui poporū recunoscētorū.

Nu credemū a pute încheia acestū raportū mai bine de cât adăugēndū și din partene pentru reposatulū unū adēncū simțitū: „În veci pomenirea lui! și „Fiei țērīna ușoră!“

Sinodulū eparchialū

alū diecesei gr. or. române a Caransebeșului convocatū în Caransebeș pe Dumineca Tomēi 24. Aprile 1883.

După celebrarea s. liturgiī, chemarea duchului s. și ținerea parastasului pentru în Domnulū fericitulū Archiepiscopū și Metropolitū Andreiū, apoi pentru neuitatūlū mecenate Emanuelū Gozsdū și fericitii Dimitrie Hațeganū și Dimitrie Peța prin Prea Sântia Sa Părintele Episcopū diecesană Ioanū Popasū, deputații adunați întrunindu-se în sala edificiului comunității de avere din locū a fostului regimentū romano-banaticū Nr. 13. esmitū o deputațiune la propunerea deputatului Titū Hațegū în persoanele deputaților: Georgiū Peșteanū, Ioanū Popoviciū, Dr. Iosif Miescu, Ioanū Budințanū, Titū Hațegū și Petru Broșteanū la Înaltū Prea Sântia Sa pentru a-lū invita la deschiderea sinodului.

Deputațiunea aleasă împlinindu-și misiunea raporteză: că Înaltă Prea Sântia Sa părintele Episcopu împărtaşindu binecuvântarea sa arhierescă a dechiarat cu placere că se va înfațișa îndată și va deschide sinodul.

Sosindă Prea Sântia Sa părintele Episcopu între urări de se trăiescă ocupă locul presidialu, provocă pe notariu sinodul Măcsim Popoviciu, Nicolae Popoviciu, Ioan Bartolomeu, Petru Popoviciu, Ioan Marcu și Petru Sciopone a ocupa locul notarialu designându de notariu alu dîlei pre Nicolae Popoviciu, apoi prin o cuvîntare acomodată scopulu îl sâlută pe deputații coadunați cu „Christos a înviațu” și „bine a-ți venițu” și dechiară sesiunea a II-a a sinodul eparchialu din periodulu alu V-lea de deschisă.

Se constată că sunt prezenți 40 de deputați, și anume: Filaretu Musta, Georgiu Pesteanu, Ioan Oprea, Dr. Iosif Miescu, Atanasiu Ioanoviciu, Nicolae Sciopone, Petru Sciopone, Ioan Bartolomeu, Antonie Mustețu, Teodoru Cioloca, Stefanu Ioanoviciu, Iosif Popoviciu, Pavelu Iancu, Trifonu Gaița, Aureliu Draganu, Alesandru Popoviciu, Ioan Popoviciu, Martinu Tapu, Filipu Adamu, Petru Popoviciu, Dimitrie Lința, Măcsim Popoviciu, Pavelu Cimponeriu, Elie Têranu, Mihaïu Poceanu, Ioan Budințanu, Petru Broșteanu, Nicolae Andreeviciu, Iosif Seracinu, Ioan Popoviciu capitanu, Nicolae Popoviciu, Titu Hațegă, George Martinescu, Nicolae Grama, Nicolae Mohora, Ioan Betia, Sofronie Didraga, Nicolae Popoviciu Aron Damaschin și Ferdinand Musta — deci majoritatea absolută recerută pentru aducerea de decisiuni valide pe basa cărei constatări, Înaltă Prea Sântia Sa părintele Episcopu președinte enunciază capacitatea sinodulu de a duce decisiuni valide.

Prea Sântia Sa președintele dispune a se ceta comisiunile alese în anul trecut sub Nr. prot. sin. 10. pentru preconsultarea agendelor sinodale.

Înaltul presidiu comunică cererea pe cale telegrafică a deputatulu Iuliu Novacu de a i-se da concediu pentru durata acestui sinod din motivulu că e singuru în oficiu. Acăsta punendu-se îndată la ordinea dîlei sinodul acordă concediulu cerutu. Înaltul presidiu presintă apoi sinodulu următoarele esbite întrate până acum:

Reportul generalu alu consistoriulu diecesan ca senat bisericescu pro 1882.

Respunsulu sinodulu Archidiecesei Transilvaniei, referitoriu la neposibilitatea întroducerei limbei magiare în institutele teologice.

Decisele congresulu din 1881 referitoare la arondarea protopresviteratoru.

Conclusulu congresulu din anul 1881 referitoriu la o procedere uniformă la alegerea de protopresviteri, apoi instrucțiunea consistoriulu referitorie la alegerea de protopresviteri. Se transpun comisiunei bisericesci.

Reportul generalu alu consistoriulu ca senat școlar pro 1882.

Reportul consistoriulu ca senat școlar în privința întroducerei studiulu „Medicina populară” la institutele teologice și pedagogice.

Representațiunea cătră dieta țerei în cauza proiectulu de lege pentru școlele medii și pentru cualificațiunea profesorilor dela aceste școle. Se transpun comisiunei școlare.

Reportul generalu alu consistoriulu ca senat epitropescu pro 1882.

Rațiociniulu fondurilor diecesei pro 1882.

Proiectulu pentru bugetulu diecesei pre 1884. se transpune comisiunei finanțiale.

Reportulu delegațiunei sinodale esmise pentru stătorirea chiei și modulu împărțirei fondurilor comune.

Respunsulu epitropiei fondurilor comune în cauza celor 3000 fl. anticipați diecesei noastre din fondurile comune. Se transpun comisiunei fondurilor comune.

Actele referitoare la alegerile de deputați sinodali în cerculu Iam și Coșava. Se transpun comisiunei verificătoare.

Petițiunile: a) preotulu Stefan Serbu din Surdcul micu pentru ajutoriu în bani și pentru fondulu intravilan de casă; pentru casa parochială și apoi b) a învătătorulu Drinca din Tievaniul mic pentru votarea unui ajutoriu anual de 100 fl; c) a comunei Ciuhiei în cauza reducerei stolei; d) petițiunea preotulu Pența din Clopodia pentru ajutoriu; și e) petițiunea preotesei veduve Ecaterina Ienchi pentru estradarea estrasulu matricularu despre reposarea bărbatulu ei. Se transpun comisiunei petiționare. Ne mai fiind alte obiecte de pertractat, Înaltul presidiu poftind comisiunile de a lucra cu bărbăția, anunță ședința procsimă pe mâne la 10 ore a. m. punend la ordinea dîlei raportulu comisiunei verificătoare precum și a altor comisiuni cari vor fi gata cu elaboretele lor, și cu acăsta ședința se închide.

Ședința II. ținută în 25 Aprilie 1883. Pré Sântia Sa P. Episcopu deschide ședința la 10 ore a. m. și designă de notari alu dîlei pe Petru Sciopone, și pentru însemnarea vorbitorilor pre Ioan Marcu, contra pe Nicolae Popoviciu. După acea protocolulu ședinței precedente se cetesce și autentică. Presidiulu presintă apoi următoarele esbite:

Epistolă deputatulu Vincentiu Babeșu referitoare la verificarea sa. Se predă comisiunei verificătoare.

Petițiunea comunei Buziașu pentru lăsarea în folosința a sesiunei a doua spre scopulu zidirei școlei. Se predă comisiunei petiționare.

Petițiunea mai multor locuitori din Retișoru pentru ordinarea revisiunei socótelor cultulu. Să predă comisiunei petiționare.

Petițiunea preotulu Alesandru Bugarin din Cebza pentru a-i-se da cealaltă sesiune. Se predă comisiunei petiționare.

Reportulu Consistoriulu referitoriu la investi-garea ordinată sub Nr. 55 din anul 1882 în cauza alegerii deputatulu Lazar Roșculețu din Satul-nou. Se predă comisiunei verificătoare.

Petițiunea unor locuitori din Delinești și Oha-șița pentru investigarea actulu alegerii de preot. Se predă comisiunei bisericesci.

Petițiunea protopresbiterulu din Caransebeșu cu privire la arondarea protopopiatelor, prin care cere se i-se lase comunele Tirnova, Soceni, Ezeriș, Tincova și Zorlențul-micu. Se predă comisiunei bisericesci.

Comisiunea verificătoare reporteză în cauza alegerii din cerculu V. alu Coșavei recomândând verificarea deputatulu preoțescu alesu în acest cercu Nicolae Popoviciu. Sinodul dechiară pe deputatulu preoțescu Nicolae Popoviciu de verificat.

Comisiunea școlară prin referintele ei Petru Popoviciu dă cetire reportulu generalu alu senatu-

lăi școlară pe 1882 propunând luarea aceluia la cunoscință. Sinodul decide: Reportul general al școlarii pe 1882 luându-se la cunoscință s'a alăturat la protocolul sub lit. A.

Mai departe asupra reportului pentru introducerea studiului „Igiene populară” în institutul de teologie și pedagogie comisiunea școlară propune și sinodul decide: Dispozițiunea Consistoriului se aprobă, dându-se îndemnită cerută pentru speșele cu remunerățiunea profesorului, neprevăzute în bugetul anului curente, iar pentru punerea în buget pe viitoriu, actul se transpune comisiunei financiare.

Tot comisiunea școlară dă cetire reprezentățiunei, ce Escelenția Sa P. Mitropolitul a înaintat-o în numele și la propunerea consistorielor, dietei țării din incidentul proiectului de lege pentru școlile medie și calificățiunea profesorilor acestora și recomandă luarea acelei reprezentățiunii la cunoscință și alăturarea ei la protocol. Să ia la plăcută cunoscință adaugându-se la protocolul sub lit. B*].

Deputatul Lazar Roșculețu cere concediu. Se predă comisiunei verificătoare.

Petițiunea comisiunei Gherlisce pentru zidirea școlei. Se predă comisiunei petiționarie.

Comisiunea pentru compunerea regulamentului afacerilor interne ale sinodului amesurat în sarcinării primite dela sinodul din 1882 prin reportul ei Ioan Bartolomei presintă proiectul compus și cetindu-se din §. în §. sinodul, Primesce cu unele modificățiuni neînsemnate toți paragrafi dela 1 până la §-lă 56. La acest paragraf cu privire la diurne și viatice se încinge o discuțiune mai lungă în care se fac următoarele propuneri și anume deputatul Ioan Țeran: ca „deputaților domiciliați afară de teritoriul diecesei, li competă speșe de călătorie numai în acea măsură, în care se eliberază viaticul deputaților din diecesă, cari vin din punctul cel mai îndepărtat, încât deputații cei dintâi locuesc mai departe decât punctul din urmă, iar în casul contrariu viaticul li compete numai din acela punct unde locuesc.” Deputatul Iosif Serancin propune: „Deputaților domiciliați afară de teritoriul diecesei li competă speșe de călătorie numai din centrul cercului electoral al lor.” Titu Hațeg cu provocare la moțiunea sa din anul trecut propune ca: în viitoriu să nu se dea deputaților sinodali nici diurne nici viatice.” Constantin Țepeneag propune ca: „deputații după rădicarea diurnelor să abdică de acelea în folosul fondurilor diecesane.” Sinodul cu 20 de voturi contra 18 delăturând propunerile deputaților Titu Hațeg, Ioan Țeran și Constantin Țepeneag, și acceptând propunerea deputatului Iosif Serancin votă §-lă 56 în următorul text: „Deputaților sinodali li competă diurne pe timpul sinodului, iar acela, cari și-au locuințele lor afară din locul unde se ține sinodul, li compete și rebonificarea speșelor de călătorie. Deputaților domiciliați afară de teritoriul diecesei li competă speșe de călătorie numai din centrul cercului lor electoral. Diurnul este 3 fl. iar speșele de călătorie 7 cr. de kilometru. Pe timpul absentărei dela sinod nu compete diurne, iar speșele de călătorie se compută numai în proporțiunea, cum stau zilele de

presință cătră întreaga durată a sinodului.” Mai departe §-lă ultim 57 se primesce nestrămutat. Și așa regulamentul afacerilor interne astfel votat să alătură la protocolul sub lit. C. Fiind timpul înaintat, Presidiul anunțiând cea procsimă pre mâne la 9 ore a. m. închide ședința la 1 oră d. a.

Comisiunea fondurilor comune prin raportorul său Aron Damaschin referitori la elaboratul delegațiilor esmese de sinodele eparchiali de Arad și Caransebeș în privința cheiei și modalității împărțirii fondurilor comune espunend, că toți membrii preșenți ai comisiunei cu escepțiunea președintelui ei au aflat și propune V. Sinodul, ca proiectul delegațiilor întrunite al dieceselor de Arad și Caransebeș privitori la cheia și modalitatea împărțirii fondurilor comune de Arad în 7—19. Februarie 1883 să se primescă în totalitatea sa fără nici o modificare.

Președintele comisiunei dep. Titu Hațeg contra votului majorității escepționază: că deși prin decisiunea sinodului eparchial din Arad de sub Nr. 105 ex 1874 s'a primit de cheie numărul sufletelor din ambele diecese, și deși în proiectul de sub întrebare această cheie se numesce de basa împărțirii — proporțiunea de $\frac{2}{5}$ pentru diecesa Caransebeșului și $\frac{3}{5}$ pentru diecesa Aradului nu ar corespunde stării faptice, pentru-că în sensul rapoartelor Consistorielor prezentate sinodelor eparchiali din anul 1882. numărul sufletor a fost: 1) în diecesa Caransebeșului 348.195 2) în diecesa Aradului 478.570 prin urmare acceptându-se de basa de împărțire numărul sufletelor diecesa Caransebeșului ar fi să se împărțescă din fondurile comune cu 348.195

826.765
er' diecesa Aradului cu 478.570
826.765

de aci urmăz că participând diecesa Caransebeșului din fondurile comune după proporțiunea de $\frac{2}{5}$ față de Arad cu $\frac{3}{5}$, diecesa Caransebeșului se scurtă cu o sumă însemnată, carea face, luând suma de împărțire la circa 650.000 fl. o sumă rotundă de 15.000 fl. Această scurtare a diecesei noastre nici că se pôte motiva luând în considerare aceea împregiurare, că diecesa Aradului a declarat și otărită precis suma sufletelor de proporțiunea împărțirii. Și cu tôte că sinodul eparchial din anul 1880 al diecesei noastre cu decisiunea de sub Nr. 100 a primit cheie de împărțire $\frac{2}{5}$, această otarire nu se pôte altmintrelea esplica, decât că sinodul eparchial a fost din partea Consistoriului reu informat, neputându-se presupune despre sinod că acela se decidă în desfavorul diecesei sale o cheie mai nefavorabilă și dăunasă atunci când fratele, cu care ne împărțim, ne-a acordat o cheie mai favorabilă. Din aceste espuse, președintele comisiunei e de părere, că datorința delegațiilor nostri era se observeze această erore, când au consultat și otărită asupra împărțirii fondurilor cu delegații diecesei Aradului, cari erau prin concludul sinodal al diecesei lor legați și îndurmată ca să impartă averea cu noi pe basa sufletelor. Deci sub astfel de împregiurări sinodul e datoriu ca să coregă această erore, căci dacă această erore acum nu se va corege, după împărțire este necoregibilă.

Președintele comisiunei mai departe este de părere, că fiind după cele espuse în proiectul numai erore de calcul, acesta s'ar poté corege la împărțire său dacă nu s'ar învoi ceialalți delegați la acesta, să

*] Reprezentățiunea acesta s'a împărțit în limba română, magiara și germana în mai multe esemplare în diecesă. Textul a se vedea în protocolul sinodului archidiecesan din anul 1882 ael. D.

se îndrume plenipotențiarilor noștri ca efectuându-i împărțirea pe baza proiectului să susțină dreptul neprotestabil al diacesei aceste, ce s'a născut din eroarea de calcul precisându-se proporțiunea de $\frac{3}{5} : \frac{2}{5}$ la proporțiunea exactă a numărului sufletelor.

Președintele comisiunii e mai departe de părere ca delegațiunea din punctul 7. C. 1. e a se reduce la 3 membri, cari sunt din partea acestei diacese a se împuternici la afacerile din proiect, ce se țin de sfera delegaților și acesta o face din motiv, că acești 3 delegați corespund pe deplin să împlinescă cele de împlinit, prin urmare speșele se vor reduce la a 3. parte. În desbaterea asupra acestui elaborat deputatul Constantin Radulescu face următoarea propunere nouă: Din cauză că proiectul comisiunii fondurilor comune basat pe raportul delegațiunii fiind foarte voluminos și nepotrivit după despărțimintele și punctuațiunile lui de a se pute pertracta și de a-și pute da el acum părerea sa la fiecare punct: proiectul delegaționalu tipându-se să se împartă între deputații sinodului spre studiere pe un timp mai îndelungat și deciderea meritorială să se pună la ordinea zilei pe altu sinod. După o discușiune via asupra proiectului delegațiunii punându-se la votu propunerea deputatului Const. Radulescu apoi votul separat al membrului Titu Hațeg, ambele cadu și sinodul în conformitate cu propunerea comisiunii cu toate voturile afară de trei adoptă proiectul delegațiunii cu valoare de conclusu. *)

La cererea mai multor deputați presidiul suspinde ședința pe un pătrău de oră pentru designarea celor 9 membri alegând în delegațiunea sinodală prevedută în conclusul de mai sus punctul I lit. C. și după redeschiderea ședinței Presidiul în urma unei candidări propune și Sinodul alege în această delegațiune pe membrii de până acum ai acestei delegațiunii și anume pe Filaret Musta, George Peștean, Michail Popoviciu, George Ioanoviciu, Iuliu Petricu, Ioan Bartolomeiu, Sofronie Didraga, Aron Damaschin și Ioan Popoviciu ca itanu ca membrii organari er decă denși ar fi împedeți de a participa sinodul alege pe: Filip Adam, Petru Broștean și Michai Panaiotiu ca membrii suplinitori.

Comisiunea bisericească prin referintele ei Ioan Bartolomeiu da cetire raportului general al Consistoriului diaceșan ca senat bis. alăturat la protocolul sub lit. D. propunându luarea acestuia la cunoscință. Se primesce cu amandamentul făcut de deputatul Const. Radulescu, ca Consistoriul să se îndrume a lua și mai departe măsurile cele mai energice spre sterpirea și încetarea concubinatelor.

Totaceși comisiune prin referintele ei I. Bartolomeiu da cetire responsului primit de la Consistoriul archidieceșan apoi și a decisului sinodului archidieceșan Transilvaniei din 3 Aprile 1882 Nr. 1210 Pres. și 5 Aprile 1883 Nr. 3031 sc. ex 1882 ambele referitoare la rescriptul Înaltului Ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiunea publică dată 21. Decembre 1881 Nr. 31968 în cauza înțroducerei limbei magiare în institutele teologice și propune ca deorece peștiunea de sub întrebare cade nemijlocit în competența sinodului eparhial să binevoiască a lua aceste responsuri la cunoscință. Se primesce.

(Va urma)

Visitațiunea canonică

a

Prea Sântiei Sale Domnului Episcopu diaceșanul
Ioan Metianu.

(Continuare și fine.)

În anul acesta Prea Sântia Sa și-a estinsu cercetarea preste mai multe comune din protopresbiteratele Ienopolei, Butenilor și Belului, câte adevă până acuma au remasu necercetate. În ziua întâia de Rusaliu demineța la 8—9 ore preoți și mireni, oficerii de honved, diregătorii de stat și administrativi, și mulți plugari cu banderiu de feciori sênatoși și robuști au eșit în calea Prea Sântiei Sale la hotarul comunei. Advocatul și deputatul sinodului eparhialu dl Georgiu Feieru ca președintele comitetului parohialu ilu întâmpină în termini aleși și călduroși, apoi între sunetele clopotelor și bubuitul trescurilor intră în comună, unde iarăși o cetă armată din comună stătătoare din călărăși români ilu primescu cu salve de pușcături iară părintele protopopu tractualu naintea bisericeii i-adresază cuvinte de binecuvântare; biserica de și e mare, nu a fost în stare a cuprinde între păreții ei pre toți credincioșii; publicul pentru aceea se înbuldia pe toate ușile. Sub liturgie Prea Sântia Sa a făcutu rugăciune pentru sufletul fericitoru archierei reșoșii aicia, cari până la anul 1695 au avut scaunul lor în Ienopolea, la sfârșit a cuvântat despre eflusul sêrbătorilor bine prasnute asupra bunăstărei poporului. Cuvântare acesta ca și toate cuvântările Prea Sântiei sale în sine nu sunt bombastice dojanitoare, ci mai virtosu blânde, părintesci; nici cu multe figuri oratorice ori tropi maiestriți; totuși asemênările potrivite, scose din viața practică, *esclamările* purcese din inimă, convingu și petrundu, și pe o clipă măcar nu lasă pre ascultătorii în îndoială despre cele afirmate.

Pre omul desceptu ilu asemênă cu sôrele de vâra, pe celu întunecat cu sôrele de iernă, — cu pomul roditoru și neroditoru; posibilitatea concordiei o *afirmă* prin un câmp, unde diferitele plante se desvôltă neconturbate unele de altele și toate împreună arată un tablou întregu și frumos. — După liturgie Prea Sântia Sa fu condusu de preoți și între cântările corului plugarilor din locu — iarăși la casele dlui advocat Feieru, unde dâna casei a întinsu o mesă bogată pentru vro 22 persoane și la carea deși au participat oșpeți mulți și de alte naționalități, totuși s'a observat coloritul român. —

După prânđu Prea Sântia Sa a cercetat școlile apoi concomitat de călărăși și de mai multe căruțe a trecut la comuna vecină Bocsig în protopresbiteratul Butenilor. Bocsigani iarăși l'au așteptat la hotaru cu banderiu de călărăși frumoși și cu mai multe căruțe, și intrându în comună, s'a opritu mai întâiu lângă biserica gr. cat. unde preotul cu poporenii s'el ilu aștepta în drum; preotul i-a adresat cuvinte de binevenire în termini călduroși și Prea Sântia Sa ia responsu cu afabilitate îndemnându spre conlucrare la redicarea și luminarea poporului românesc; credincioșii gr. or. în frunte cu trei preoți și cu diaconul — secretariu dl Ignatiu Papu l'au așteptat în direcțiunea bisericeii ortodoxe, de unde până la biserică a pășit totu pe buchete și cununi de flori, ce le asterneau fetele mici și mari în calea Prea Sântiei Sale; intrându în biserică a ținutu vecernia, apoi cuvântare instructivă, la carea a res-

*) Operatul delegațiunii s'a publicat în „Bis. și Școl. nr. 18 din a. c. Red.

punsă protopopulă tractuală mulțămindă Prea Sântiei Sale pentru osteneala ce o pune pentru turma sa.

„Pe usă ai intrat — citeză între altele protopopul — nu pe aiurea, pe nume chierii oile Tale și aceste cunosc glasul păstoriului. Până acuma numai prin scrisori ai vorbit cu noi, și turma și din aceste a cunoscut glasul păstoriului celui adevărat, și acum ne bucurăm că ai cercetat și viaa această sădită de drepta Stăpânului Tău!”

Poporul cu mică cu mare se adunase, dar în biserică, deși în proporțiune destul de spațioasă, nu aveau toți loc. Și aci Prea Sântia Sa a făcut cele mai bune impresii asupra poporului.

La Măneru așijderea a intrat în biserică, unde a ținut o cuvântare către popor. De aci calea duce spre Voivodeni, Aldesci și Bârsa; aceste trei comune l-au primit la hotăr prin antistii lor și un banderiu de călăreți numeroși, frumoși și bine disciplinați, în frunte cu medicinistul Aureliu Halic; notariul cerc. dl. Ios. Stancu a vorbit călduros în numele trimitătorilor. În Voivodeni poporul îl aștepta în frunte cu preotul, dar fiind seară și fiind aproape de Aldesci unde și comuna și biserică e mai mare a pofit pre Voivodani a veni la Aldesci ceea ce s'a și întâmplat. În Aldesci poporul cu mică cu mare era înaintea bisericii cu lumină în mână ceea ce din îndepărtare întindea o vedere frumoasă. În biserică s'au făcut rugăți și câteva cântări apoi cuvântare (în ziua acesta a patra) destul de lungă totuși fiecare se împărea atât de scurtă!

Era aproape la 10 ore când Prea Sântia Sa a ajuns la Bârsa locul de odihnă peste noapte. Și aici poporul cu lumină și cu lampe aștepta în grupe la marginea drumului sosirea Arhierelui lor. Descălecarea a fost la pâr. Zacharie Halic, unde după cină Prea Sântia Sa s'a plecat spre odihnă.

Luni adouă zi de Rusali Prea Sântia Sa a seversit utrenia în biserică din Bârsa, unde a uns (miruit) pre toți credincioși; era frumos a vedea cum mamele pe întrecute se sileau a-și aduce pruncii la ungere; preste tot la Bârsani și astăzi se observă evlavia creștină, virtutea ce caracteriza pe bătărilor nostri. După utrenia a plecat Prea Sântia Sa spre B. Șebiu erași în protopresbiteratul Ienopolei; la Crișu iluștepta un banderiu al Șebienilor cu inteligență numără. Pretorele l'a primit în numele cercului său, directoriul dominiului dl. Wilhelm Iahn în numele contelui Ern. Waldstein (din Praga) și notariul dl. M. Mozes în numele comunei; descălecarea a fost la curtea dominiului de unde patru preoți și diaconul au condus pre Prea Sântia Sa la biserică cu multă gust decorată cu girlande de flori, și aici erași pâr. protopopul al Ienopolei I. Cornea l'a bineventat în numele clerului și al poporului credincios. După liturgie erași a urmat cuvântare, cari ambele au ținut până aproape la 1 ora; prânzul a fost la masa ospitală a dl. director dominiului, carele și cu această ocaziune demonstrative a dat semne despre simpatia ce o are către poporul în mijlocul cărui trăiesce. Dela Șebiu calea Prea Sântiei Sale a fost îndreptată spre Dezna-Monésa, mai întâi decă a atins Prajesci, unde l'au întâmpinat călăreții și antistia la hotăr, și unde notariul cerc. dl. D. Curta i-a adresat cuvinte de binevenire, la biserică l'a primit tinerul preot Petru Lazaru, după rugățiunea din biserică Prea Sântia Sa erași a ținut cuvântare către popor. Dela Prajesci, calea duce la Doncen și aici preotul Vin-

centiu Biberea din Ignești a adresat mulțemită Prea Sântiei Sale era Prea Sântia Sa după seversirea câtorva rugăți în biserică erași a cuvântat către popor; în comuna Buhani așijderea a intrat Prea Sântia Sa în biserică și a vorbit către mulțimea cea adunată accentuând mai virtos, că omenii în zile de lucru se nu țină sărbători, ci se iesă la câmpu căci de sărbători se privesc numai acele zile, cari în cãlindari sunt scrise cu litere roșii decă este păcat a prãznui în zilele când nu este sărbătoare. — Intrarea la Dezna a fost seară; orașelul acesta e situat la pôlele munților Isoi ca și o pörtă naintea unei cetăți. Pe vârful unei coline înalte se vedu ruinele unei fortărețe spre aducerea aminte, că au fost cândva timpuri grele, când brațele poporului din aceste părți au fost cu deosebire întrebunțate contra inamicului nãvãlitoriu. — Orașelul acesta dicu, la intrarea Prea Sântiei Sale era iluminat cum se cade așijderea și pompoșele pörti triumfale provădute cu lampione, ce mai virtos din îndepăre întindeu o priveliște feerică. La Hotăr au așteptat pre Ilustratarea Sa intelegința și antistia locală, la biserică trei preoți îmbrăcați în ornate luminate; descălecarea a fost la casa parochială, unde atât Prea Sântia Sa, cât și personalul venit cu densul a aflat deplină comoditate; pâr. Meletiu Fauru s'a îngrijit ca toate se fie spre deplină îndestulare a nãfului óspe. După cină Prea Sântia Sa aci s'a odihnit preste nopte.

Marti după Rusali a fost în Dezna liturgie la 9 ore. Corul plugarilor din Buteni a executat cântările bisericesci și a secerat laude atât dela Prea Sântia Sa, cât și dela publicul coadunat. Nu s'a mai pomenit, ca prin ținuturile aceste ore cândva se fi intrat arhiereu ortodox în biserică, cu atât mai virtos a fost suprinďetoriu însuși tipul liturgiei oficiate de arhiereu, și cu atât mai edificătoare a fost cuvântarea la capetulu liturgiei carea a încoronat cultul Dăescu. Prânzul așijderea a fost la pâr. Fauru, și au participat la elu notabilitățile din loc și din prejur și dacă e adevărat vorba că „de pe mănăci se cunósce încât cinstesci óspeți,” — atunci după acest prânzu nu prea bogat dar alesu — trebuie se constatam, că părintele Fauru a avut óspeți plăcuți la masa sa. Corul din Buteni și sub prânzu a cântat câteva piese naționale, și Prea Sântia Sa le-a disu câteva cuvinte de laudă și de încurajare. Pe 4 ore după amăzi s'a pus terminul de plecare spre Ramna situată pe o vale între munți. În comuna acesta locuesce o familiă forte estinsă cu numele Iozsa, acesta familiă a biruit dela început până nu de mult și vãile, dar încetulu a scãpãtat și astăzi a vëndut mai tot ce a avut. Decãderea acesta ei o atribuesc cutãruiva blãstem, ce ar fi pus asupra lor. *) Și acești Români cu mică cu mare au eșit spre întâmpinarea Arhierelui, carele intrând în biserică mai întâi a înalțat rugăciuni pentru pace și liniscea ómenilor, pentru bunăstarea bisericilor și a popórelor, apoi a cetit din genunchi deslegarea de sub ori-ce blãstem ce ar fi pus asupra locuitorilor din comuna acesta, în fine a ținut o cuvântare prin care a arãtat mijlocele cele mai potrivite pentru a scãpa de sãrãcie, care sunt lumina mintei, munca și nobilitarea inimei.

*) Se scie că înainte de acesta cu 30—40 ani, un ramnan — de imbuțat ce era a impușcat pre preotulu loculu carele în totã dimineața eșia la ritu spre a se spãla: de atunci ramnanii au început a da indertru și de atunci ei n'au preot în comună.

Dela Ramna numai o comună mai este în comitatul Aradului în direcțiunea acésta: Monésa, locu vestit pentru apa sa ferósă vindecătoare de nervi și de alte neputințe. La Monésa ca și în alte locuri poporul aștepta pre Prea Sântia Sa la biserică unde intrând a ținută vecernie și cuvântare și a lăudat zelul și conțelegerea poporului dovedit prin zidirea bisericei acésteia nóné și frumósă; a lăudat conducerea înțelptă a preotului Z. Milianu și a primariului, a mulțemit în publică contelui Waldstein pentru ajutoriul ce a dat la acésta și la alte biserici din 20 comune ale dominiului seú, apoi eșind, a descălecat la castelul dominiului, unde pentru Dinsul, și pentru suita Sa, erau puse la dispozițiune 5 chili. — Cina a fost la scaldă din Monésa, și reprezentantele dominiului Dlú directoriú Iahn carele dela fermurile Crișului până la acestú punctú, decí tot pe teritoriul contelui Waldstein a concomitat pre Ilustritatea Sa, și la acestú locú a sciutú aranja o masă pe cât de lungă, pe atât de veselă și îndestulită.

Mercuri diminéta Prea Sântia Sa a cercetat fabricele de ferú dinprejurul comunei iară personalul preoțesc din suita Prea Sântiei Sale, a sevrișit unú actú sacramentalú în biserică botezînd unú prancú nou născutú a preotului din locú. — La 11 ore cu toții au plecat napoi spre Șebíșu, unde la 1 órá după amédi la casa Dluí directoriú iarăși a fost prâncú strălucitú și mai multú familiarú decát de altú coloritú; Dómna și Domnulú casei páreau a fi fost vorbiți între olaltă d'a anima și a întreținé pre óspeți în voioșie neîntreruptă. În ziua acésta n'au fost agende oficióse până de cu sérá, când plecând cátră Repsigú, la hotarú au eșitú Repsiganiú în calea Prea Sântiei Sale și l'au primitú prin notariulú lorú Gherba. La Repsigú au fost ciná la par. Sim. Cornea; la masă au servitú dóuē dșóre îmbrăcate în costumú pitorescú naționalú ceea ce multú a contribuitú la festivitatea de primire. Tot la casa par. Cornea, a fost și repausulú de peste nópte.

Joi diminéta a fost în Repsigú utrenie la 7 ore; Prea Sântia Sa dela casa preotului până la biserică mergîndú și venindú, a călcatú numai și numai pe buchete și cununí de flori, ce iarăși florile cele mai alese din comună le preseraú înainte Dinsului. —

După utrenie repsiganiú cu banderilulú lorú de călăreți au petrecutú pre Prea Sântia Sa până la Beliu în comit. Biharei. La hotarú l'au întimpinatú vicariulú seú dela Oradea-mare párin. protosincelú Ieroteiú Belesú cu secretariulú consistorialú N. Zigre, mai apoi pretorulú cercului dluí Szele, administratorulú protopresbiteralú D. Iosif Pinția, precum și multú înțeligenți și preoți între cari și protopresbiterulú gr. cat. din locú, așijderea și plugari până și femei și fete venite pe căruțe în calea Prea Prea Sântiei Sale; în însuși órașelulú Beliu poporú multú din locú și din prejurú așteptau sosirea înaltului óspe. Descălecarea a fost la casele dominiale (episcopatulú rom. cat. din Oradea-mare), de unde preoții concelebranți au condusú pre Prea Sântia Sa cu procesiunea la biserică și, apoi. În biserică sub liturgie au fost toți înțeligenți în preoți și mireni precum și poporulú cât adecá a încăputú în biserică; predica și aci a avutú efectulú seú încát toți au ascultat'o cu încordare, și se vedeau a fi pátrunși de adevérurile auzite.

La prânculú câtú de directorulú dominiului dlú Giurciac au participatú până la 30 persóne preoți și mireni și sub care, ca. și întraltele locuri, n'au lipsitú toasturi pentru Impératulú și casa domnitóre,

pentru episcopulú și stăpânulú casei, pentru unulú pentru altulú după datin strămoșescă. Tot joi la 4 óre d. a. a plecat Prea Sântia Sa spre munții și văile Biharei, și eu aci mi-am luatú remasú bunú dela Prea Sântia Sa aducând cu mine multe suveniruri și impresiuni plăcute și înstructive. Atâta am aflatú de bine a publica despre călétoria Prea Sântiei Sale din anulú acesta. Suntú ele multe care nu le-am însemnatú aci, căci spre a înregistra tóte mi-se pare că ar trebui cărți întregi și nu îngustulú spațú a unui organú septemánariú. Sperú că partea ce lipsește din acésta descriere, o vor suplini frații din Biharea. C. G.

Cuvântú de deschidere

la adunarea despărțimentului I. alú reuniunii învățătorilorú confesionali români gr. or. din diecesa Caransebeșului, ținută în Reșița română la 26 Maiú vechiú.

Onerată Adunare!

Pré Iubiți Colegi

Adunările despărțimentelorú sunt ambulante, ca și adunările generalé a le reuniunei nóstre. Adunările primului despărțimentú numitú alú Bocșei până acum s'au ținutú numai în Bocșa montană. Astăzi pentru prima dată avem fericirea de a ne fi adunatú într'altú locú în speranță de a astringe nouú nutrimintú pentru foculú sacru, cu carele voimú sé luminámú mintea fragedelorú generațiunii și sé încăldim inimele lorú.

Pentru prima órá ca președinte alú acestui despărțimentú am onóre a Vě saluta și Vě salutú pen-bunăvenire.

Scopulú adunării nóstre este indicatú în §§ 36. 40 ai statutelorú reuniunei și stă în nisuința idealá a învățetorilorú poporalí și a amicilorú lorú cátră propria perfecțiune moralá, pedagogicá didacticá de una parte, iară de altá parte intru de a apropia familia cât mai tare de școlá; căci familia și școlá poporalá sunt primii factori elementari, însé și cei mai puternici, cari nu numai că punú basa, ci și dau primulú avântú culturei generațiunilorú.

„Școlá,” după cum dice renumitulú profesorú dela Univesitatea din Neapolea A n d r e a A n g i u l l i în cartea sa intitulată: *„La pedagogia lo stato e la familia”* p. 74 și 75. *„îmbrăcișéza principalminte instrucțiunea; familia îmbrăcișéza în modú fundamentalú tótá educațiunea. Școlá este insuficientá fără familiá; familia e substratulú dela educațiunea fisicá, intelectualá, esteticá, religiósá”* . . . Omulú trece printr'o triplá gradațiune educatrice, *„careá . . . o percuré dela familiá la școlá și dela acésta la societate; cea ce când se întemplantá, familiá ar fi fost o preparațiune pentru școlá, și acésta o preparațiune pentru viața colectivá.*

Decí școlá numai mână în mână cu familia va poté da omenirei ómeni, comunelorú și patriei cetățeni cu virtute, iară bisericei creștini adevérați, cari sé fiá făcuți fie-care pentru fericirea tuturorú și toți pentru fericirea fie-cáruia.

Pre cât de înaltú este acest scopú, pre atât este și de atinsú; însá cu perseveranță și prundență se vorú afla mijlócele, prin cari să se pótá atinge și acest scopú, pre carele îlú urmărescú tóte instituțiunile umanitare.

Scopulú specialú alú adunării de astăzi este:

1. a lua cunoscința despre starea despărțimentului depusá într'unú reportú specialú. Am cređutú acésta de necesarú după vechia acsiomá *„Cunósce-te însuși pre tine,”* pentru ca sé îndreptámú, ce este greșitú și se întregimú, cea-ce este necompletú.

2. A discuta în mod prealabil asupra cestiunilor de pertractat în adunarea procsimă generală și anume:

a) Despre „ceștiunea pedepselor în școala poporală,” o cestiune acésta, carea până astăzi pre lângă aplicarea fără rezultatul dorit acelor mai ingenioze opinii acelor mai erudiți și practici pedagogi vechi și noi, n'a ajuns a fi încă resolută.

Acésta cestiune preocupă mereu toate reuniunile învățătoresci, ca și pre singuraticii pedagogi.

Reuniunea noastră s'a ocupat cu rezolvirea ei în adunarea generală X. din Oravița la 1880 sub numele: „Școala față cu disciplina în educațiune” și a creștut a o fi resolută în a XI. adunare generală dela 1881 în Bocșa montană, primind susținerea pedepselor, pentru ca în a XII. adunare generală din 1882 la Ciacova să fie de nouă salevată sub numirea de față: „Cestiunea pedepselor.”

b) „Despre gramatică în școala poporală.”

Acésta cestiune nu este așa de neînsemnată, după cum se pare. În multe școle se tractează acest studiu, ca o disciplină, ce se silește a face cunoscute pruncilor școlari legile limbii; dară scim cu toții, cumcă mai înainte de a cunoște astfel de legi, este mai necesar a cugeta și vorbi bine în limba maternă; dacă pentru a putea acésta, este necesar a imbina cu învățarea legilor și cunoșcerea unei cantități cât de mari posibil a ei în mod rațional și practic.

Despre cestiunea catichismului, carea până aci mai că era străină învățătorului. Clerul singur avea dreptul de a catichiza și afară de diecesa Caransebeșului, îl are pretutindene și astăzi esclusiv numai dinsul, rămânând învățătorului numai datoria de corepție prin *memorisare*. Însă togmai pentru acésta, importanta acésta disciplină a remas în deretrul tuturor celorlalte. După ce însă acuma învățătorii din diecesa Caransebeșului am dobândit acest frumos și scump drept de a catechisa însine în școlile noastre, pentru carele, dacă ar sci, ne-ar învidia totă lumea pedagogică, — datorință sântă avem a ne arăta demni de dinsul și a căuta să staverim cele mai salutare principie pedagogice didactice pentru compunea manualelor necesare și a planului celui mai potrivit, precum și a celui mai practic metodă de predare.

3. S'a cerut din partea presidiului central, ca despărțământul se facă o critică asupra temelor disertate la 1881 în adunarea generală din Bocșa montană, și am speranță în bunăvoința On. Adunării, că va face acésta, cu atât mai vartos căci cu privire la disertațiunile de sub întrebare acésta critică pôte fi de valoare pentru înaintarea scopului reuniunii.

4. Avem a desvolta teme distribuite de către Venerabilul senat școlar diecesan învățătorilor spre elaborare. Să înțelege, că timpul nu va ajunge pentru toate ci numai unele se vor elabora ca tip de tratare; iară pentru celelalte vom căuta numai momentele lor caracteristice.

Presidiul a creștut a face prin acésta un serviciu atât cauzei în genere, cât și fiesce-cărui coleg în parte, iară mai cu samă a-i atrage la adunare.

5. Între diferitele propunerii, cari domni membri și iubii colegi le vor face sperăm, că vor fi pre cât se pôte mai importante și necesare pentru reuniune, și mai cu samă pentru desvoltarea binelui și a intereselor despărțământului.

6. Vom trebui să hotărîm, dacă mai ținem și a doua adunare a despărțământului în decursul lu-

nei lui Iuniu sau cel puțin cu trei săptămâni înainte de adunarea generală, terminul și locul adunării.

Adunarea din punct de vedere al progresului despărțământului ar fi de lipsă ca să se țină, cu atât mai vartos, că cu partea materială a despărțământului, după cum se va vedea și din raport, stăm foarte reu, iară cealaltă parte încă nu ne face pre multă îngrijire, că doră am progresa prea repede.

Sperem însă, că cu privire la scopul, cel urmărîm, indiferința pagubitore nu va mai însoți pre nici unul din zeloși și inteligenți membri ai acestei corporațiuni, și punându-ne serios la lucru vom căuta să fim demni de acest despărțământ, carele este primul în șirul despărțământelor reuniunii, făcându-l primul și prin prestațiunile noastre.

Învocând asupra adunării: sinceritate, pace și zel, prin cari sub rațele luminei fiă-cărui, să ajungem la rezultat binecuvîntat, — dechiar adunarea primă din acest an a despărțământului Bocșei a reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului de deschisă.

Reșița, 6. Iuniu 1883 nouă.

Ion Simu,
pres. desp.

D i v e r s e .

* **Esamenele publice**, la institutul pedagogic teologic din Arad, s'a terminat eră, conform programei alaturate la „Biserica și Școala” nr. 24 a. c. Esamenele s'au ținut sub conducerea I. Pr. S. Sale Dlu Episcopu Ioan Mețianu și controla anchetei școlare, compusă din dd. protosincelul Iosif Goldișu, profes. la liceul regesc din Arad și membru corespond. al academiei române, protosincelul Ieroteiu Belesu, vicariu episcopesc și președinte Consistorial din Oradea-mare, Vicențiu Babesiu membru ordinar al academiei române, Dr. Georgiu Popa, referent al senatului de școle al consistoriului din Arad.

C o n c u r s e .

138.

Stipendie din fundațiunea lui Gozsdü.

Prin acésta se escrie concurs pentru un stipendiu din fundațiunea lui Gozsdü de 500 fl. la casă de gradațiune un stipendiu de 400 eventualmente de 300. 200 sau de 100 fl. cu observare, că se dă preferință concurenților pentru științele tehnice și montanistice.

Concurenții au de a-și adresa petițiunile, instruate, cu testimoniile școl. cartea de botez, și cu atestat de paupertate până 10 August st. n. 1883, către Cancelaria fundațiunii lui Gozsdü, Budapesta, Király-utca 13. însemnând în petițiune studiile ce voesce concurentul se studieze, și ultima postă, unde are se i-se comuncie rezultatul petițiunii.

Totodată, sunt avisați și stipendiați fundațiunii lui Gozsdü de a-și substerne până la 10 Aug. st. nouă 1883 documintele despre rezultatul studiilor în a. 1882/3 la reprezentanția fundațiunii lui Gozsdü, Budapesta Király-utca 13. pentru că la din contră se vor lipsi de stipendiul avut.

Budapesta 24 Iuniu 1883.

Comitetul adm. al reprezentanței fundațiunii lui Gozsdü.

La Nr. de față alăturăm un supplement de $\frac{1}{4}$ colă.

Suplementul la „BISERICA și ȘCOLA.” Nr. 26. Anul VII. — 1883.

Pentru deplinirea definitivă a stațiunii învățătorești din comuna **Sacadat**, ppviteratul Pesteșului, cottul Bihor, se escrie concursu cu terminu de alegere pe **24. Iuliu st. v.**

Emolumintele sunt: 300 fl. stolele cantonale usuate, 2 orgii de lemne pentru încălțitul școlei, cortelul liberu cu grădină de legume.

Doritorii de a ocupa acesta stațiune sunt poftiți ași trimitte recurssele ajustate conform prescrișelor Statutului organicu adresate Comitetului parochialu O. Domnu Teodoru Filipu în Lugașulu de susu p. u. Eled pănă la terminulu susu pomenit, avend nainte de alegere a-se presenta în vr-o Duminecă ori serbătore în biserică, pentru de ași arăta desteritatea, în cântări, și tipicul bisericescu.

Sacadat, la 12. Iuniu 1883.

Comitetulu parochialu.

In conțelegere cu mine: **Teodoru Filipu**, administr. ppecșu și inspectoru școlar.

Conform ordinațiunei Ven. Consistoriulu alu Aradulu dt. 20. Maiu a. c. Nr. 1142. — la școla gr. or. din **Berzava**, în protopresviteratulu Totvaradie, se cere învățatoriulu suplinte, pentru care prin acesta se escrie concursu, cu terminulu de concurare pănă la **20. Iuliu st. v.**

Emolumintele la acestu postu sunt: în bani gata 75 fl., 12 jugere de pământu estravilanu, aratoriulu și fenație; 10¹/₂ stânjinu de lemne din cari se va încălțu și școla, — la olaltă compute dau lăfa anuală 234 fl. — precum și quartirulu cu grădină de legumi.

Doritorii îndreptățiti a ocupa acestu postu, se avisază ași trimitte recurssele la subscrisulu în Câpruța, per Berzova, avind pănă la terminulu susu indicat a-se presenta la Biserică spre ași arăta desteritatea în cântare.

In conțelegere cu comitetulu parochialu: **Vasiliu Zorlentanu**, inspectoru de școle.

Se escrie concursu pentru vacanta parochia de a III clasă din comuna rom. gr. or. **Abramul-superior**, cu filiele **Chiribișu** și **Cohanu**, în protopresbiteratulu Luncei, cotelu Bihor, sistemisat cu dotațiune de 548 fl. 80 cr. v. a. la aprobarea Veneratulu Consistoriulu eparchialu gr. or. Oradanu dt. 29 Maiu a. c. Nr. 313 B. cu terminulu de alegere pe **17/29 Iuliu 1883.**

Aspiranții la acesta parochia sunt avisati recurssele loru ajustate conformu stat. org. și Regulamentulu pentru parochii adresate comitetulu parochialu din Abramulu sup. a-le substerne M. On. D. Ioan Lazeu parochu comisariulu Consistorialu per Margitta p. u. Széplak în Szoldobagy, pănă la 16/28 Iuliu a. c. căci cele mai târziu intrate nu se vor considera, iară pănă la alegere, în vr'o Duminecă ori serbătore a-se presenta în sânta biserică din parochia matre spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipicu.

Abramulu-sup. la 8 Iuniu 1883.

Comitetulu parochialu.

In conțelegere cu mine: **Ioan Lazeu**, m. p. parochu comisariulu Consistorialu.

ad. Nr. 66.

Pentru ocuparea postulu învățătoreștu dela școla conf. gr. or. rom. din comuna **Cuvin**, protopresbitera-

tulu Vilagoșulu se escrie concursu cu terminu pănă la **24 Iuliu 1883 st. v.** în care și se va ținea și alegerea.

Emolumintele sunt: în bani gata 252 fl. 27 jugere de pământu aratoriulu comasatu, 41 de metri cubici lemne de focu, din care se va încălțu și școla, 24 fl. pentru servitoriulu școlei, 5 fl. pentru participare la conferință, cortelul liberu cu grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa acest postu sunt avisati, recurssele loru instruate în sensulu stat. org. bis. a-le adresa inspectorulu cercalu Georgiu Popoviciu în Ménes per Gyrok.

În fine se recere ca aspiranții pănă la timpul alegerei să se presinte în careva Duminecă ori serbătore la sânta biserică din respectiva comună, spre a-și arăta desteritatea în cantu și tipicu.

Cuvinu la 12 Iuniu 1883.

In numele Comitetulu parochialu.

Teodesiu Moțu, m. p.
președ. com.

Cu scirea mea: **Georgiu Popoviciu**, m. p. protopresbiteru insp. de școle.

Concursu pentru suplinirea postulu învățătoreștu în modu definitivu, dela școla gr. or. română din **Cianadulu-Sărbescu**, cotelu Torontalu prin acesta se escrie concursu cu terminu de alegere pe **20 Iuliu a. c. st. v.**

Emolumintele împreunate cu acest post învățătoreștu sunt următorele: 1) Salariu fix 266 fl. 2) 50 meți sau 30 Hect. de grău cl. II-a 3) pentru lemne singuru învățatoriulu 20 fl. v. a. 4) pașalu scripturisticiu 6 fl. v. a. 5) 2 jugere pământu aratoriulu și una grădină estr. de 400 □ 6) Pentru trăsuri și diurne la conferințele învățătorești comitetulu parochialu se va îngrigi 7) Dela îngropaciuni mari unde va fi poftitu 50 cr. dacă însă prohodulu se va ținea în biserică 1 fl. v. a. dela îngropaciuni mici 20 cr. 8) locuință liberă cu 2 chilii.

Dela recurenți se cere se producă testimoniulu preparandialu și de calificațiune pentru stațiune de frunte sau de I clasă. Numai în lipsa acestora, se vor lua în considerațiune suplicele recurenților fără testimoniulu de calificațiune numai pre lângă celulu preparandialu, dară totu de I clasă; cu acestea avend lângă recursu se alătore și celelalte documinte prescise în „statut. org.” și ale adresa comitetulu parochialu, să le trimită M. O. Domnu inspectoru școlarulu T. Popoviciu în Sajtény (Csanád-megye) pănă la ziua alegerei. Cei ce vor poșede cât mai multu cunoscința limbei magiare sau germane vor fi preferiti.

Dela acei recurenți cari nu sunt cunoscuti în persună poporulu, se poștesce, pănă la ziua alegerei, a se presenta în S. biserică din locu spre a-și arăta desteritatea în tipicu și cântările bisericesci.

Sig. Cianadulu-Sărbescu, 22 Maiu 1883.

Vasiliu Stancu, m. p.

notariulu comit. par.

Laza Nicolau, m. p.

președ. comit. par.

In conțelegere cu mine: **Teodoru Popoviciu**, m. p. insp. școl.

Se escrie concursu pe stațiunea învățătoreștu gr. or. din **Ciacova**, protopopiatulu Timșori cu terminu pănă în **10 Iuliu st. v. a. c.** Salariulu anualu 500 fl. pentru lemne 50 fl. din care are a se încălțu și școla, 2¹/₂ jugere pământu de semănatu și quartirulu liberu.

Recurenții așu se producă testimoniulu despre absolvirea preparandiei, calificațiune și atestatulu de moralitate pre lângă limba maternă se scie unguresce și nemșesce a propune, vor fi preferiti cei ce sciū nota

de cântare, înainte de alegere aŭ să se prezente în vre-o Duminecă în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipicŭ. Recursele adresate comitetulŭ școlasticŭ cătră președintele Ilie Ioanovicŭ. Ciacova 8 Iuniŭ 1883.

Comitetulŭ parochialŭ.

In conțelegere cu Dlŭ **Dimitriŭ Dolga**, m. p. insp. de școle

Se escrie concursŭ pentru ocuparea postului de suplinte învățatorescŭ pre lângă neputinciosulŭ învățatorŭ Iacobŭ Iana, din comuna *Slatina*, aflătore în diecesa Caransebeșului, protopresbiteratulŭ Bisericeialbe, comitatulŭ Carașu-Severinŭ, amăsuratŭ părintesecei ordinațiuni Consist. dto 4 Maiŭ 1882 Nr. 282 scol. cu terminŭ până în **6/18 Augustŭ a. c.** în carea și va fi și alegerea suplintelui.

Salariulŭ învățatorescŭ este: a) în bani gata 316 fl; alegendulŭ suplinte va capeta $\frac{2}{3}$ și $\frac{1}{3}$ va rămănea neputinciosului învățatorŭ cât va trăi, pre lângă $\frac{2}{3}$ de salariŭ mai are suplintele încă 10 fl. pausalŭ conferinționale, 4 orgii de lemne pentru încăldirea școlei, cartirŭ liberŭ cu grădină de legumi și $\frac{1}{2}$ jugerŭ grădină estravilană.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avisați a-și trimitte recurselore lorŭ bine instruate conform stat. org. bis. regulamentului pentru învățatori Prea On. Domnŭ protopresbiterŭ Iosifŭ Popovicŭ, în Iamŭ până în 1 Augustŭ 1883 că cele mai târziu nu se vor lua în considerare.

Comitetulŭ parochialŭ.

In conțelegere cu protopresbiterulŭ tractualŭ.

Conform ordinațiunei Ven. Consist. diecesanŭ alŭ Caransebeșului din 17 Martie a. c. Nr. 83 S. se escrie concursŭ pentru ocuparea postului de învățatorŭ la școla confesională gr. or. rom. din comuna *Jurjova*, în protopresb. Oraviței, cu terminulŭ de concurare inclusive **30 Iulie**, când în **31 Iulie a. c.** va fi alegerea.

Emolumintele împreunate cu acest postŭ sunt: 1) Salariŭ anualŭ în bani gata 300 fl. v. a. 2) Cartirŭ liberŭ cu două începeri și o grădină de $\frac{1}{2}$ jugerŭ intravilană. NB Școla mai poșede 2 jugere pământŭ estravilanŭ, carele se va esarenda în fiecare anŭ, spre a se face completŭ salariulŭ de sus.

Doritorii, cari voescŭ a ocupa acest postŭ, aŭ a-și trimitte suplicele de concursŭ P. O. D. protopresb. și inspectorŭ școlarŭ district. Andreiŭ Ghidiu în Oravița-mont. adresate comitetului parochialŭ și provădute cu următorele documinte: 1. Atestatŭ de botezŭ. 2. Studiele absolvate 3. Testimoniŭ de calificatiune. 4. Pre lângă limba maternă cunoscerea limbei germane și ceva unguresce 5. Ocupațiunea lorŭ de până acum și conduită.

Jurjova în 7 Iunie 1883.

Comitetulŭ parochialŭ.

In conțelegere cu protopresbiterulŭ tractualŭ.

Obs. Condițiunea de a se prezenta concurenții în vre-o Duminecă în comună, nu are valöre, în urma ordinațiunei resp. decisului consistorialŭ din 17 Martie a. c. Nr. 46 S. Comuna altcum va fi îndatorată de alta parte a plăti banii conferințelorŭ învățatoresci și a scripturisticei, conform otăririlorŭ consistorialŭ sustătore.

Andreiŭ Ghidiu, m. p.
protopresb.

Se escrie concursŭ pe stațiunea învățatorescă vacantă de clasa II dela școla de băeți din opidulŭ **B. Comloșŭ**, cu terminulŭ alegerei pe **17/29. Iuliu a. c.**

Emolumintele anuale sunt: în bani 500 fl. v. a. 2 jugere catastrale pământŭ arătore de clasa primă, 6 orgii paie din care are a-se încăldi și școla; 400 grădină intravilană pentru legumi; — dela înmormântare unde va fi chiematŭ 64 cr. v. a., pentru nobilisarea (ocularea) pomilorŭ din grădina de pomi 20 fl. cortelŭ cu două chilii, cămară, podrumŭ și podŭ.

Acastă stațiune învățatorescă fiind de clasa primă dela recurenți se recere se poședă calificatiune eminentă. — Doritorii de a recurge la această stațiune sunt avisați a-și instrui recurselore conformu prescrișelorŭ din statutulŭ organicŭ și a-le substerne inspectorului cercualŭ de școle Paul Tempea în Nagy-Torlak cottulŭ Torontal, — precum și a se înfățișa până la alegere în atare Duminecă sau serbătore în fața locului spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipicŭ.

B. Comloșŭ la 22. Maiŭ 1883.

Comitetulŭ parochialŭ.

In conțelegere cu mine: **Paul Tempea**, m. p. insp. de școle.

În urmarea ordinațiunilorŭ Vener. Consistoriŭ eparchialŭ din 3/15. Maiŭ Nr. 1458 a. c. pentru îndepplinirea stațiunei învățatoresci din *Pilu-mare*, comit. Aradului, protosbit. Chișineului, se deschide concursŭ cu terminŭ de alegere pe Dumineca din **10. Iuliu st. v. a. c.**

Emolumintele sunt: 500 fl. v. a. cortelŭ liberŭ cu grădină de legumi, dela înmormântări mari 50 cr. iară dela cele mici câte 20 cr. v. a.

Dela recurenții preparanți sau teologi, se pottesce testimoniŭ de calificatiune de frunte. Cei cu clase gimnasiali vor fi preferiți. — Recursele, până în 7. Iuliu st. v. aŭ a-le substerne la D. protopopŭ și inspectore școlarŭ Petru Chirilescu în Chitighazŭ (Kétegyháza). — Voitorii de a dobândi această stațiune până la timpulŭ alegerei, în vre-o Duminecă sau serbătore, vor avé de a-se prezenta la biserică din locŭ, spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipicŭ. — Alesulŭ își va ocupa stațiunea, numai cu începutulŭ anulŭ școlasticŭ viitorŭ.

Datŭ în Pilu-mare la 7. Maiŭ 1883.

Comitetulŭ parochialŭ.

In conțelegere cu mine: **Petru Chirilescu**, m. p. protopresbiterŭ și inspectorŭ școlarŭ.

Licitatiune minuendă.

Comuna bis. rom. gr. or. din *Lipova*, voesce a face de nouă acoperemântulŭ bisericei — și acest lucru este specificatŭ la 6474 fl. 40 cr. anume: lucrulŭ zidarului, cu materialŭ 652 fl. 80 cr, lucrulŭ lemnariului cu materialŭ 2597 fl. 60 cr. lucrulŭ tinicheriului, cu materialŭ 3124 fl. lucrulŭ petrarului, cu materialŭ 100 fl. v. a.

Doritorii cari voescŭ a întreprinde acest lucru aŭ a-și trimitte ofertele și resp. — sunt poftiți la licitatiunea minuendă, ce se va ținea în ziua de Sâmpetru **29 Iunie a. c. st. v.** provăduți cu vadiulŭ usuat de 10%. Planulŭ și condițiunile se potŭ vedea în tôte țilele la subscrisulŭ presidentŭ alŭ comitetului.

Din ședința comitetului parochialŭ ținută în Lipova la 13/25 Iunie 1883:

Ioanŭ Teranŭ, m. p.
protopresb.